

**MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA
„ZANIEDBANE DZIECIŃSTWO”
Łódź, 8-9 października 2009 roku**

Międzynarodowa konferencja naukowa na temat „Zaniedbane dzieciństwo” odbyła się 8-9 października 2009 r. w Centrum Szkoleniowo-Konferencyjnym Uniwersytetu Łódzkiego. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele wielu ośrodków naukowych z różnych miast Polski oraz pracownicy naukowcy z Uniwersytetu w Barcelonie. Celem konferencji była prezentacja najnowszych badań dotyczących dzieci i młodzieży w podejściu interdyscyplinarnym. Badacze akcentowali konieczność zmiany paradygmatu dziecka nie jako przedmiotu badań w naukach społecznych, prawnych i medycznych, lecz jako podmiotu, którego owe problemy bezpośrednio dotyczą.

Pierwsza sesja tematyczna przebiegała pod nazwą „Zaniedbane dzieciństwo. Perspektywa ogólna” i zawierała prezentacje naukowców zajmujących się problematyką ubóstwa i biedy wśród dzieci, ich wykluczenia społecznego oraz edukacyjnego. Moderatorem tej sesji była prof. dr hab. Jolanta Grotowska-Leder (UŁ), pracownik naukowo-dydaktyczny Instytutu Socjologii Uniwersytetu Łódzkiego.

Wśród naukowców zabierających głos byli: prof. dr hab. Wielisława Warzywoda-Kruszyńska (UŁ), która podjęła się analizy terminu „zaniedbanie” jako „markeru” biedy w dzieciństwie, dr Beata Goworko-Składanek (UB) przedstawiła metodologiczne problemy badania problematyki ubóstwa wśród dzieci i wykluczenia społecznego w dokumentach Wspólnot Europejskich, prof. dr hab. Jolanta Grotowska-Leder (UŁ) oraz prof. dr hab. Marta Zahorska (UW) wskazywały na duże trudności dotyczące zbadania wykluczenia edukacyjnego dzieci, wskazując na wiele praktyk prowadzących do powstawania zjawiska „ukrytego” odpadu uczniów w szkołach podstawowych. Podsumowaniem pierwszego bloku spotkania metodologicznego było wystąpienie dr Agnieszki Gołczyńskiej-Grondas (UŁ) pt. „Metodologiczne i etyczne problemy badań z dziećmi”. Prezentacja ta sprowokowała dyskusję na temat trudności metodologicznych w pracy z dziećmi oraz pozwoliła na wyprowadzenie wielu wniosków odnośnie do zachowania zasad etycznych w badaniach prowadzonych wśród niepełnoletnich respondentów.

Drugi blok tematyczny zatytułowano: „Zaniedbane dzieciństwo z perspektywy dzieci”. Zespół badawczy Instytutu Socjologii Uniwersytetu Łódzkiego, realizujący projekt badawczy „Wzlot” finansowany przez Europejski Fundusz Społeczny oraz Fundację Inicjatyw Społecznych, przedstawił główne zagadnienia dotyczące metodologii prowadzonych badań własnych, trudności w doborze grupy badawczej oraz przebiegu samych badań. Mgr Kamil Kruszyński i mgr Dorota Starzyńska przedstawili prezentację na temat: „Organizacja badań socjologicznych z dziećmi”, w której szczegółowo omówili zasady organizowania badań na tego typu populacji. Kolejne prezentacje zespołu dotyczyły sposobu przeprowadzenia badań pilotażowych i zasadniczych oraz prezentacji uzyskanych wyników badań. Wśród prelegentów byli:

mgr Jolanta Lisek-Michalska, mgr Marta Petelewicz, mgr Dorota Starzyńska, mgr Natalia Holets, mgr Joanna Dytrych.

Kolejna sesja naukowa odbywała się pod nazwą „Zaniedbane dzieciństwo z perspektywy młodych dorosłych”. Uczestnicy dyskutowali na temat metodologicznych aspektów badań retrospekcyjnych młodzieży dokonującej oceny własnego dzieciństwa. Istotne okazało się pytanie o możliwość trafnego zbadania znaczenia rozumienia jakości własnego dzieciństwa jako sprzyjającego własnemu rozwojowi lub wręcz utrudniającego dojrzałe wkroczenie w dorosłość. Wśród moderatorów dyskusji należy wymienić mgr Paulinę Bunio-Mroczek (UŁ), mgr Bogdana Jankowskiego (UŁ), mgr Iwonę Kudlińską (UŁ) oraz dr Marcjanę Nóżkę (UJ). Dyskusja skupiła się wokół zagadnienia przemian społecznych oraz procesu marginalizacji i automarginalizacji nieletnich (tzw. dzieci ulicy), ukazując znaczne trudności w prowadzeniu badań terenowych oraz ukazania aktualnych możliwości i ograniczeń kierunków wsparcia młodzieży „wychowywanej” przez szeroko rozumianą ulicę.

Ostatnia sesja tematyczna koncentrowała się wokół tematu: „Zachowanie ryzykowne a przemoc”. Prelegenci w następującej kolejności prezentowali wyniki badań własnych: mgr Anna Kacprzak (UŁ) – „Ryzykowne picie polskiej młodzieży – analiza problemu w świetle badań i interpretacji socjologicznych”, dr Michał Nowakowski (UMCS) – „Zapobieganie przemocy domowej wobec dzieci – rekomendacje Światowej Organizacji Zdrowia”, mgr Anna Błoch-Gnych (Zakład Karny Oleśnica) – „Koszmar dzieciństwa – przemoc seksualna wobec dzieci i sposoby jej przeciwdziałania”, dr Katarzyna Stadnik (UMK) i dr Anna Wójtewicz (UMK) – „Seksualizacja i agresja nie wprost. Nowe źródła marginalizacji”. Prezentacje poszczególnych uczestników pozwoliły na wyprowadzenie wielu wniosków metodologicznych, niezbędnych do uwzględnienia przy podejmowaniu badań empirycznych grup docelowych dzieci i młodzieży o konkretnej specyfice problemowej.

Drugi dzień spotkania naukowego przebiegał pod ogólnym hasłem „Działania na rzecz dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym. Instytucje publiczne i wspierające”. Jeden z bloków tematycznych, w którym swoimi spostrzeżeniami dzielili się naukowcy, dotyczył zagadnień migracji, uchodźstwa wśród niepełnoletnich oraz nowego i budzącego dyskusję metodologiczną zjawiska – „eurosieroctwa”. Dr Julia Gorbaniuk (KUL) i dr Dorota Gizicka (także KUL) przedstawiły temat „Metodologiczne aspekty badania eurosieroctwa”, w którym ukazały toczącą się dyskusję nad samym pojęciem „eurosieroctwa” oraz nad problematyką wielkości i zakresu danego problemu. Dr Zofia Szymanek (UMCS) zwróciła uwagę na psychospołeczne i edukacyjne problemy sieroctwa emigracyjnego, dokonując rozróżnienia pomiędzy sieroctwem społecznym a poczuciem osierocenia dziecka na skutek wyjazdów do pracy w celach zarobkowych, najczęściej za granicę, ich rodziców. Dr Katarzyna Nagórny (ŚWSZ) skupiła się na prezentacji aspektów „zaniedbanego dzieciństwa” dzieci uchodźczych. Doktor Alcade Campos (UB) przedstawiła prezentację: „Immigrants One-Parent Families: A Risk Factor for Poverty Among Mothers and Children of Foreign Origin” („Niepełne rodziny imigrantów jako czynnik ryzyka zagrożenia ubóstwem wśród matek i dzieci urodzonych zagranicą”).

Uczestnicy spotkania, podejmując dyskusję nad problematyką „eurosieroctwa”, wskazywali na konieczność opracowania precyzyjnych kryteriów diagnostycznych

wobec dzieci wychowujących się w rodzinach będących w rozłące migracyjnej z rodzicami, w celu uniknięcia problemu stygmatyzacji i stereotypowych działań.

Dalsze wystąpienia uczestników skupiały się na możliwościach różnych form wsparcia dzieci ze środowisk będących grupą szczególnego ryzyka w zakresie „zaniedbanego dzieciństwa”. Dr Marta Komorska (UMCS) szczegółowo przedstawiła istniejące bariery w tworzeniu systemu wsparcia dla dzieci i młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym, dr Małgorzata Porąbaniec (UJK) prezentowała zasady działania pracowników socjalnych na rzecz zapobiegania zjawisku wykluczenia społecznego dzieci i młodzieży, zaś dr Witold Klaus (INP PAN) ukazał rolę i funkcję sądu rodzinnego w przeciwdziałaniu wykluczeniu dzieci i młodzieży. Doktor Jolanta Biała (UJK) rozróżniła dzieciństwo poza rodziną i bez rodziny w kontekście pracy opiekuńczej i socjalnej domu dziecka i działań zapobiegających marginalizacji i wykluczeniu wychowanków. Następnie dr Barbara Nowak (AHE) zanalizowała materiał badawczy z lat 2004-2009, dotyczący programu „Zaufać sobie i innym”. Z badań tych wynika, że powroty do normalności wychowanków domów dziecka są bardzo trudne. Ostatnie dwie prezentacje – mgra Sławomira Skirtuna (pracownik Ośrodka Rodzin Zastępczych) oraz mgra Piotra Bielskiego (UŁ) – wskazywały na konieczność ciągłego monitorowania wdrażanych z wielkim zaangażowaniem programów pomocowych dzieciom stanowiącym grupy ryzyka oraz weryfikacji i dostosowania ich do szybko zmieniających się realiów życia współczesnej rodziny polskiej.

*Julia Gorbaniuk
Katedra Życia Społecznego Rodziny
Instytutu Nauk o Rodzinie KUL*

**SPRAWOZDANIE
Z MIĘDZYNARODOWEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ
„DIMENZIE A PERSPEKTÍVY ROZVOJA OSOBNOSTI JEDINCA
V SÚČASNEJ ŠKOLE”
(„KIERUNKI I PERSPEKTYWY
ROZWOJU OSOBOWOŚCI JEDNOSTKI
WE WSPÓŁCZESNEJ SZKOLE”)
Inštitút Juraja Páleša v Levoči, 15-16 kwietnia 2009 roku**

Organizatorami tego ogromnego naukowego przedsięwzięcia byli: Wydział Pedagogiki Katolickiego Uniwersytetu w Ružomberku oraz Instytut Juraja Páleša i Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II. Konferencja odbywała się w Levoči na Słowacji, w dniach 15-16 kwietnia 2009 roku.